

Національного банку України, які затверджені постановою Правління Національного банку України від 19 березня 2003 р. № 280;

— Положення про порядок державної реєстрації національним банком України іноземних інвестицій, що затверджене постановою Правління Національного банку України від 30 травня 2007 р. № 200;

— Положення про валютний контроль що затверджене постановою Правління Національного банку України від 8 лютого 2000 р. № 49;

Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, що затверджене постановою Правління Національного банку України від 14 травня 2003 р. № 189 та інші.

Отже, правове регулювання банківського нагляду забезпечується Національним банком України відповідно до нормативно-правових актів, які регулюють дану сферу, законодавчо виважені, але потребують постійних поправок.

Література

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

2. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

3. Рябініна Л. Роль національного банку та законодавчих актів України в її економічному розвитку / Л. Рябіна // Економіка та держава. – 2004. – № 8. – С. 34-47.

4. Орлюк О.П. Банківська система України. Правові засади організації / О.П. Орлюк. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 240 с.

УДК 336.143:17.024.4(100) (043.2)

Устинова І.П., к.ю.н., доцент,
Хомченко О.В., студентка,

Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ РЕГУЛЮВАННЯ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Бюджетний процес – сукупність дій уповноважених осіб, на основі норм бюджетного права, органів державної влади та місцевого самоврядування щодо складання, розгляду, затвердження й виконання бюджету, а також звітування про його виконання; водночас це інструмент стабілізації економіки і засіб контролю державних видатків [1, с. 396].

Бюджетний процес не обмежується лише підготовкою закону про

асигнування коштів за групами статей видатків бюджету. Значну роль відіграє бюджетне планування. Його особливість полягає у тому, що воно пов'язане не лише з показниками фінансових планів підприємств, установ та організацій, а й має тісний зв'язок з економічною та соціальною сферою в Україні [2, с. 96].

Особливістю бюджетного процесу в Україні, є постанова ВРУ, Бюджетна резолюція. В різних країнах цей етап має власну назву – Бюджетна стратегія, Фіскальна стратегія, Попередній бюджетний план чи Бюджетна методологія. Даний документ допомагає окреслити реальні економічні можливості держави та прив'язати їх до нагальних потреб держави та планів уряду. Науковці вважають, що вже на етапі затвердження бюджетної резолюції українська система має серйозні проблеми та недоліки. Слід зазначити, що в різних країнах цей процес значно відрізняється – Бюджетна резолюція США містить окремий розділ, який аналізує відмінності в оцінках, а також пояснює причини їх виникнення та потенційний вплив на бюджет. Німеччина використовує Консолідований Економічний Прогноз який виконується декількома незалежними національними та міжнародними економічними інститутами в атмосфері жорсткої конкуренції. Зазвичай головну роль в формуванні макроекономічного прогнозу відіграє Міністерство Фінансів, як в кооперації з іншими інституціями (Канада, Австралія), так і індивідуально (Польща, Норвегія). Відповідно до рекомендацій OECD, попередній бюджетний план повинен публікуватися не пізніше ніж за один місяць до оприлюднення чорнового варіанту бюджету. Такий підхід надає можливість для детального обговорення та потенційного корегування пріоритетів та бюджетної політики, що покращує якість майбутнього бюджету. Найбільш передовими в цьому напрямі є Австралія, Нова Зеландія та Канада, які роблять доступними результати кожного етапу бюджетного процесу. В цих країнах існує інститут «Бюджетної промови», яка зазвичай проходить через деякий час після публікації бюджетної резолюції. В цій промові голова державної установи відповідальної за формування резолюції (міністр фінансів чи голова казначейства) презентує громадянам існуючу економічну ситуацію, перспективи її розвитку та пояснює як ці умови співвідносяться з обраною урядом політикою [3].

Насправді, кожна країна має індивідуальну, властиву тільки їй бюджетну систему, а отже – і бюджетний процес. У розвинутих зарубіжних країнах в першу чергу вирішуються такі питання, як об'єм бюджету, податкова і грошово-кредитна політика на майбутній рік, основні напрямки використання коштів і методи покриття дефіциту бюджету. Робота зі складання проекту Державного бюджету починається задовго до початку нового бюджетного року (у ФРН – за 6 місяців, Японії – за 7, Франції – за 14, США – за 18 місяців). Проект бюджету

розробляється органами виконавчої влади, як правило, Міністерством фінансів (Казначейством), а в США – спеціальним органом – Адміністративно-бюджетним управлінням при Президентіві.

При складанні проекту бюджету ставляться завдання. У ФРН бюджет, складений на основі програмно-цільового методу, одержав назву «кон'юнктурно-нейтрального бюджету». Нові методи складання бюджету широко застосовуються у Франції під назвою «раціоналізація вибору бюджетних рішень», у Великобританії – «програмного аналізу й огляду».

Після затвердження бюджету починається третя стадія – виконання бюджету: одержання затверджених доходів, головним чином податків, і здійснення передбачених бюджетних видатків відповідно до виділених асигнувань. Цей етап продовжується протягом року, що називається фінансовим або бюджетним роком. Його часові межі в різних країнах різні: у США з 1 жовтня до 30 вересня, Великобританії і Японії з 1 квітня до 31 грудня.

Важливим елементом третьої стадії є касове виконання бюджету. У більшості країн існує банківська система касового виконання бюджету, при якій банки, головним чином Центральний банк, виступають головним касиром держави. Отже, кожна держава має власну особливу бюджетну систему та бюджетний процес і Україна не є винятком. Бюджетний процес зарубіжних країн багато у чому схожий до вітчизняного, та все ж має певні відмінності. Науковці стверджують, що бюджетний процес України має чимало недоліків, порівняно з розвинутими державами світу. В першу чергу, це нечітке окреслення напрямків майбутньої політики та обґрунтування видатків бюджету, недостатня прозорість стадій бюджетного процесу. Щодо перспектив вдосконалення, бюджетний процес мусить ґрунтуватися на таких принципах, як реальність введення до бюджету показників доходів і видатків та відображення показників бюджетів у взаємозв'язку із загальноекономічними показниками в Україні та за її межами шляхом використання новітніх методів та засобів інформативності, порівняльного аналізу тощо.

Література

1. Мацелик М.О. Фінансове право: навч. посіб. / М. О. Мацелик, Т. О. Мацелик, В. А. Пригоцький. – К.: Знання, 2011. – 815 с.
2. Чала Н.Д. Бюджетна система: навч. посіб. / Н.Д. Чала, Л.В. Лазоренко. – К.: Знання, 2010. – 223 с.
3. Яворський П. Якою має бути бюджетна резолюція / П. Яворський // Дзеркало тижня (11.07.2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/finances/rezolyuciya-nedoviri-.html>
4. Миргородська Л.О. Фінансові системи зарубіжних країн: навч. посіб. / Л.О. Миргородська. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 240 с.